

הזהרה

בינו שנות דור ודור • הגליון השבועי של העדה

הגליל והעיר

הרחבת גבולות העירוב המהודר | רבני ועד העירובין
במצודתם הפרושה מהר יונה לספסופה ולמירון | מוסיפין על
העזרות | שרייט'זשעט אידעלעך גוט שבת!

אור שמח

גאון ישראל רבי מאיר שמחה
הכהן מדווינסק זצ"ל | משך
חכמה: חכם עדיף מנביא | וגם:
הוקעת הזייפנים הלאומנים | 100
שנה: ד' אלול תרפ"ו-תשפ"ו

סדר הלימוד באלול

אני לדודי | סדרי לימוד וחזקת בחודש
הרחמים | עבודת התשובה והגברת לימוד
התורה לצד ספרי יראה ומוסר | ודודי לי

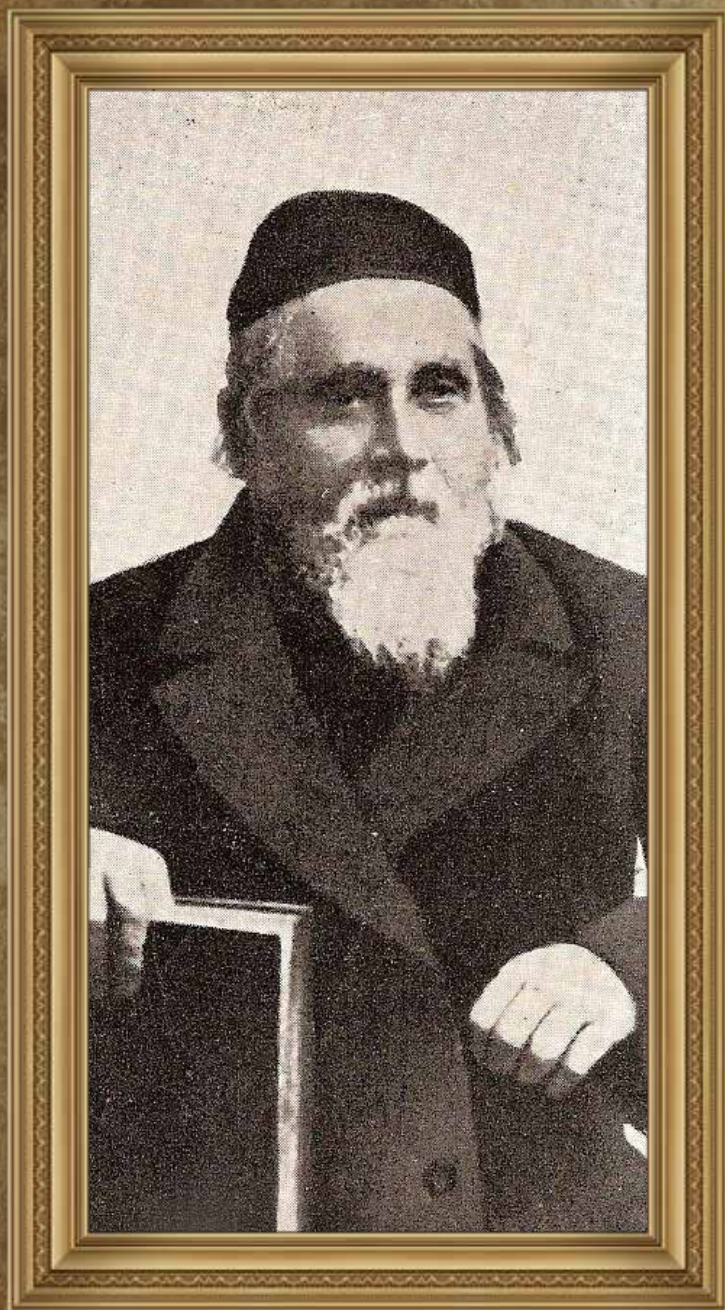
גאון בבל

גאון ישראל ומאור המזרח רבינו
יוסף חיים מבגדאד בעל הבן איש
חי זיע"א | פרק מלחמות ה' נגד
המהרסים מה"אליאנס" שר"י |
הילולא קדישא: י"ג אלול תרס"ט

דבר השעה | אין בריה יכולה לעמוד במחיצתם | קול דודי דופק!

מלאכת מחשבת | ימח שמו' לטובתו | דרישה להמשך ימי החופש...

מאה שנים לבעל ה"אור שמח" וה"משך חכמה":
ד' אלול תרפ"ו-תשפ"ו

אור שמח

גאון ישראל רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל רבה של
דזוינסק | חכם עדיף מנביא: נבואתו הנוראה של
המשך חכמה | וגם הוקעת הזיוף הנורא שעשו הזייפנים
הלאומנים על שמו הטהור | אור צדיקים ישמח

מאת פנחס בן אהרן

בוצין מקטפיה ידיע

אורו של הגדול בדורו רבינו מאיר שמחה הכהן זצ"ל, זרחה בשנת תר"ג לאביו הצדיק רבי שמשון קלונימוס הכהן זצ"ל בעיירה באלטערמינץ שבדרום ליטא, בנו של הגאון המפורסם בדורו רבי חנניה הכהן זצ"ל.

משחר נעוריו הוכר הילד מאיר שמחה כעילוי נפלא, ובבחרותו למד באיישישוק אצל הגה"צ רבי משה דאנישבסקי זצ"ל בעל הבאר משה רבה של סלבודקא ומייסד ישיבת כנסת בית יצחק.

עוד משחר נעוריו נודע בהתמדתו העצומה, יושב היה שעות רבות שקוע בתלמודו, עד שלא פעם לא שם ליבו כלל אל הזמן החולף.

מסופר כי פעם אחת סיים תפילת ערבית, והמתין לחזן, בינתיים עלה על הסולם לעיין בספר שעמד במדף גבוה, עד מהרה שקע בעיונו, ולא שם לב אל הזמן. התפילה הסתיימה, עברה שעה ושעתיים, השיעורים הסתיימו ואחרוני הלומדים עזבו את בית הכנסת, ור' מאיר שמחה הילד, שקוע בעיונו. שעות רבות חלפו. לפנות בוקר הגיע השמש לפתוח את בית המדרש, והנה מבחין הוא בילד, רגלו אחת על הסולם ורגלו השנייה נתמכת בארון הגבוה... "רד מאיר שמחה!" נזעק הגבאי, והילד התעורר מעיונו העמוק, ושאל, "כבר אמרו ברכו?"... המעשה התפרסם, ועורר את בני הנעורים לשקידה ולהתמדת התורה.

רבה היתה שאיפתו של רבי מאיר שמחה לשקוד כל ימיו על התורה מבלי הפרעה, ומשמים זיכו אותו לאשת חיל צדקת, שגם זו היתה כל שאיפתה. בגיל 17 נשא את הרבנית חיה ע"ה בתו של הרב צבי פלטיאל מקובסקי זצ"ל מביאליסטוק שם התגוררו לאחר נישואיהם, ואשתו הצדקנית פתחה חנות שממנה היתה פרנסתם.

באותם שנים נשלחו אליו כתבי רבנות ממקומות שונים, אך הוא לא חפץ אלא לשקוד על התורה בלי כל הפרעה. כך זכה רבי מאיר שמחה להתמיד יום ולילה. אמרו, שלמד בביאליסטוק ח"י שנה ח"י שעות ביממה! (ויש אומרים עשרים ושש שנים) שם גם זכה לחבר את ספרו אור שמח, ועוד כתבים רבים שאבדו לדאבון לב.

למרות שקידתו העצומה, היו עיניו פתוחות להביט ולהשגיח לצרכי הזולת, והיה נוהג שלא לצאת מבית הכנסת אחר התפילה בליל שבת לפני שאחרון האורחים העניים מצא לו מקום לסעוד את סעודת השבת אצל בעלי הבתים שבעיר.

מרבה היה רבי מאיר שמחה להצטער על שקידת התורה שירדה, והיה מראה ללומדים הצעירים את דבריו הנוראים של ה'נודע ביהודה' בהקדמתו: "וכאשר מאבי נפרדתי, ומביתי לבראד יצאתי, נתחברתי עם חברים יראי השם הטהורים, בנינו לנו מדרש, מובדל מעדה ומופרש, וששת ימי המעשה שם טמון ומכוסה, ועם כל זה לא באנו במחזה, רק כל עסקנו בכל מאמצי כוחנו בים התלמוד עם תלמידים מובהקים, והאשה אשר עמדי לעזר ולא כנגדי, זה היא זכותה, שישבה גלמודה בביתה, ואני בבית מדרשא כל ימי הששה!" – כך גדלו, היה אומר רבי מאיר שמחה לצעירים, ועוד מעט כבר

לא יאמינו לסיפורים מדורות קודמים על התמדתם העצומה!

והיה אומר על שניים מגדולי הרבנים בדורו, שהיו בניהם של גדולי הדור שלפניו שהיו גאוני נוראים, ש"היו חריפים וגאוני כאבותיהם, אבל לא התמידו כאבותיהם, ולכן לא גדלו כמותם!"

"התעיף עיניך בו ואינו"

כח זכרנו של רבי מאיר שמחה היה כביר, ואמר על עצמו: "עד גיל שישים, לא ידעתי שכחה מהי", ועם זאת חזר תדיר על תלמודו, ואף כשהוצרך להפסיק לרגע ממשנתו היה חרד על דברי תורתו. פעם נכנס אליו תלמיד חכם אחד, והרצה לפניו חידושי תורה, רבי מאיר שמחה שמע את דבריו, וביקש ממנו להוציא מהארון מחברת מכתב ידו שם עסק בענין, למרבה הפלא זכר ר' מאיר שמחה את כל הכתוב ממש מבלי להחסיר מאומה! והוסיף וסיפר, כי דברים אלו כתב לפני כשלושים ושנים שנה!

לאחר כמה דקות נכנס אדם לשאול שאלה, ר' מאיר שמחה קם בשביל ללכת אל החדר השני, והניח את אצבעו על המקום שאחז בגמרא, ולקח את הגמרא איתו. אותו ת"ח התפלא מאוד, הרי זכרנו מופלא כל כך, וכי צריך לשים את האצבע כדי לזכור איפה אוחז? ורבי מאיר שמחה תמה כנגדו: "הלא על דברי תורה קראו חז"ל את הפסוק "התעיף עיניך בו ואינו", ואיך אפשר לעזוב לרגע אחד..."

עד פטירתו, לא פסק מלהגות בדברי תורה, כך מתאר תלמידו המגיד מריגא הגאון רבי חיים זאב חאראש זצ"ל: "בהיותי אצלו שני ימים קודם הסתלקותו באחת עשרה בלילה, היה שוכב על מיטתו ומרחשן שפתיה, וכאשר הטיתי אזני אליו, שמעתי שהיה לומד טהרות, אחר כך כשהרגיש שיש אדם בחדרו, הביט בעיניו, ואמר: האתה זה בני? שב בני שב, ואמר לי, אהה ה', בעל יסורים גדול אנכי, רח"ל, אינני יכול ללמוד!... ואחר זמן מועט נתנמנמ, ושפתי הוי מרחשן".

כך עד סילוקה של נפשו הגדולה, לא פסק פיו מדברי תורה.

ספריו הגדולים

ה'אור שמח' יצא בחייו, ואילו ה'משך חכמה' יצא רק לאחר פטירתו, וידוע היה, שבדעתו היה להוציא לאור בצעירותו, אלא שזקינו הגאון רבי חנניה הכהן זצ"ל, עיכב בעדו, וטען כי אם יוציא בתחילה את המשך חכמה יצא שמו בתור 'דרשן', ואז שיצא ה'אור שמח' לא יקבלו אותו כראוי.

אך היה חביב בעיניו ה'משך חכמה' עוד יותר מה'אור שמח', והיה מתבטא כי אפשר היה לעולם בלי האור שמח, אבל לא בלי המשך חכמה!...

חיבוריו המופלאים של רבי מאיר שמחה ה'אור שמח' וה'משך חכמה' התפשטו בכל העולם כולו, והפכו לספרי יסוד. על אף הגדלות הנוראה הנשקפת מחיבוריו העצומים, היה מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל מתבטא כי "הוא גדול בהרבה מספריו", כלומר, שגדלותו היא הרבה הרבה מהנראה בספריו. כתביו

חכם עדיף מנביא: נבואתו הנוראה של המשך חכמה

בספרו הגדול "משך חכמה" כתב רבי מאיר שמחה זצ"ל דברי נבואה נוראים, שבשעה שנאמרו איש לא הבין את משמעותם. רק בשנות היגון, שנות השואה האיומה, ראו הכל כי חכם עדיף מנביא וכי מדבריו הקדושים לא נפל דבר.

וכך כתב (משך חכמה, ויקרא כ"ד):

ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתם לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם. הענין הוא, שנתבונן קצת בדרכי ההשגחה העליונה קצת מה שיוכל להבין. וזה, כי כאשר גזרה החכמה העליונה אשר ישראל יתנוודו בארצות, שנים רבות מאוד מאוד, עד זמן אשר חקקה המטרה האלקית, אשר לבא לפומא לא גליא, חשבה אופנים ותחבולות אשר ישראל יתקיימו לגוי ולא יתבוללו בעמים. והעירה על זה גדולי האומה לעשות בזה גדרים סייגים, אשר האומה תתקיים בשאון גלי הים ולא תטבע במצולות הסער השוטף ברוח אמיץ וכביה.

והנה הראשון המורה דרך ומלמד ראשי האומה הוא אבינו הזקן יעקב, אשר ראה את אשר יקרה אותנו באחרית הימים, חשב אשר אם יהיה שבעים איש בגוי חזק ואמיץ כמצרים מלפנים, הלא יתבוללו ויתבטלו אחד ברבבות רבה. חשב תחבולה ועצה, אשר בניו יהיו מצויינים שם בבגדיהם ובשמותם. ולכן היו ישראל לגוי בפני עצמו. ואם היה יעקב, אבי כל שבטי ישראל, קבור שם, הלא היו מתיאשים מארץ כנען והיו משתקעים במצרים ומחשיבים אותה לארץ מולדתם, והיה בטל יעוד האלקי עליהם, כי לא יהיה זרע אברהם רק חלק אחד מעם מצרים. לכן צוה בכל עוז לקבור אותו בארץ כנען (בראשית מז, כט-לא), וידעו כי אבות האומה ויחוסה הוא בארץ כנען [שכאשר ידעו מעלתו, היו משתוקקים לקבורו וחשבוהו כאשר הוא למזבח, כמו שאמרו מה מזבח מכפר וכו']. ועיין במדרש שלא יעשו אותו עבודה זרה, יעויין [שם].

ובזה נקבע בנפש בניו קישור טבעי להשתוקק אל ארץ אבותיהם ולחשוב עצמם כגרים. וזה (דברים כו, ה) "ויגר שם" – מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע אלא לגור שם (ספרי שם). פירוש, מלמד לדורות בכל גלות וגלות ההנהגה, שידעו שלא ירדו להשתקע רק לגור עד בוא קץ הימין, והיו נחשבים בעיני עצמם לא כאזרחים. וכן צוה יוסף (בראשית נ, כה) "פקד יפקד (א-להים אתכם, והעליתם את עצמותי מזה)". וכן כל השבטים, שבזה הניחו שורש גדול בלבב ישראל. ולכן (שמות א, יב) "ויקצו מפני בני ישראל" – שהיו נחשבים בעיניהם כקוצים (סוטה יא, א) – שכמו שהקוף אינו נסבך ועושה שרשים בשאר נטעים ואילנות, כן היו נחשבים ישראל, שלא דימו את עצמם למצרים והיו נפרדים בתכונותיהם ובהרגשתם, עד כי היו

בעיני המצרים כקוף. ומזה למדו גדולי האומה – ובראשם עזרא ואנשי כנסת הגדולה – שגדרו וסייגו האומה ב"ח דבר, להיבדל מן הגוים בכל דרכיהם, שידעו ישראל כי הוא אכסנאי וגר בארץ נכריה, והוא כשתילי זיתים שאינו מתערב עם הרכבה אחרת. ולכן אמרו בירושלמי שאפילו אליהו אינו יכול לבטל. פירוש, כל זמן שלא בא הגואל ויפסק שעבוד מלכיות, אפילו בא המבשר ואמר כי תיכף יבא, לא יבטלו, שהם הם הדברים המקיימים להאומה בגולה, ומזכירים אותו שהוא ישראל והוא בארץ לא לו.

והנה מעת היות ישראל בגוים, ברבות השנים, אשר לא האמינו כל יושבי תבל כי יתקיימו באופן נפלא אשר לא ישער מחשבת אדם משכיל, היועד קורות הימים והמצולות אשר שטפו באלפי שנים על עם המעט והרפה כח וחדל אונים [אשר זה לבד גם כן מופת נפלא וגדול על קיום האומה למטרה נשגבה אלקית, אשר נתנבאו עליה הקדמונים].

הנה דרך ההשגחה כי ינוחו משך שנים קרוב למאה או מאתיים. ואחר זה יקום רוח סערה, ויפוצ המון גליו, וכלה יבלה ירוס ישטוף לא יחמול, עד כי נפזרים בדודים, ירוצו יברחו למקום רחוק, ושם יתאחדו, יהיו לגוי, יוגדל תורתם, חכמתם יעשו חיל, עד כי ישכח היותו גר בארץ נכריה, יחשוב כי זה מקום מחצבתו, בל יצפה לישועת ה' הרוחניות בזמן המיועד. שם יבא רוח סערה עוד יותר חזק, יזכיר אותו בקול סואן ברעש – "יהודי אתה ומי שמך לאיש, לך לך אל ארץ אשר לא ידעת!"

ככה יחליף מצב הישראלי וקיומו בעמים, כאשר עין המשכיל יראה בספר דברי הימים. וזה לשתי סיבות: לקיום הדת האמתית וטהרתו, ולקיום האומה. כי כאשר ינוח ישראל בעמים יפריח ויגדל תורתו ופולפולו, ובניו יעשו חיל, יתגדרו נגד אבותיהם, כי ככה חפץ האדם אשר האחרון יחדש יוסיף אומץ מה שהיה נעלם מדור הישן. וזה בחכמות האנושיות, אשר מקורן מחצבת שכל האנושי, והנסיון בזה יתגדרו האחרונים יוסיפו אומץ, כאשר עיינו ראות בכל דור. לא כן הדת האלוהית הניתן מן השמים, ומקורו לא על ארץ חוצב. הלא אם היה בארץ ישראל מלפנים, הלא היה להם להתגדר בתיקון האומה כל אחד לפי דורו – בית דין הגדול היה יכול לבטל את דברי בית דין הקודם. ומה שנדרש ב-י"ג מידות, אף בית דין קטן היה יכול להראות אופן הישר בעיניהם. וראה ביום הכיפורים לענין שעורים מה שאמר, שבדיני נפשות הוא כל אחד כפי הסכם חכמי דורו איזה שעור קצוב, יעויין שם. ומלבד זה היה תמיד הופעה אלקית רוחנית, מלבד מקדש ראשון, ששרה עליהם הרוח, והיו נביאים ובני נביאים, ואסיפת בעלי חכמה והטהרה המוכשרים לזה, כאשר כתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה, והיה אורים ותומים. אף במקדש שני אמרו ששם שואבים רוח הקודש,

והיה גלוי אור אלקי תמיד חופף, אשר לא ידעו הדור מלפנים. ומהנהגה של האומה בעניינים הזמניים, כאשר היה המשפט מסור להם לדון להוראת שעה, שהשעה היה צריכה לך.

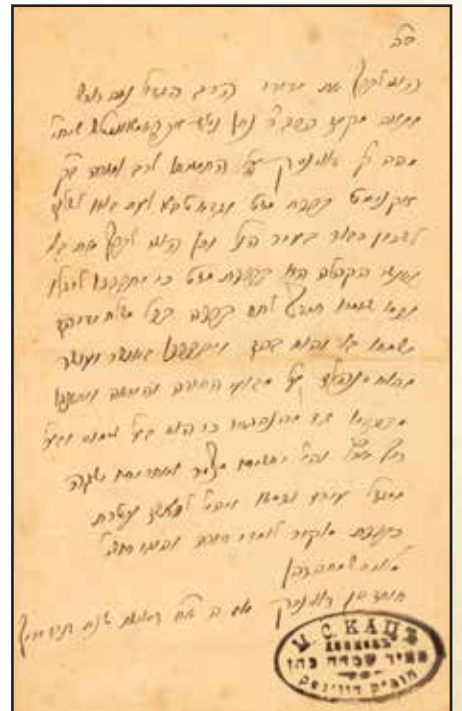
לא כן בגולה, שנתמעט הקיבוץ והאסיפה בלימוד התורה, שמתעם זה אין רשות לשום בית דין לחדש דבר, כמו שכתב הרמב"ם בהקדמתו לספר משנה תורה, ואין שום חוזה ונביא, ומחיצה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים. כך היה דרכה של האומה, שכאשר יכנסו לארץ נכריה, יהיו אינם בני תורה, כאשר נדלדלו מן הצרות והגזירות והגירוש, ואח"כ יתעורר בהם רוח אלקי השואף במ להשיבם למקור חוצבו מחצבת קדשם, ילמדו, ירביצו תורה, יעשו נפלאות, עד כי יעמוד קרן התורה על רומו ושיאו. הלא אין ביד הדור להוסיף מה, להתגדר נגד אבות! מה יעשה חפץ האדם העשוי להתגדר ולחדש? יבקר ברעיון כוזב את אשר הנחילו אבותינו, ישער חדשות בשכוח מה היה לאומתו בהתנוודו בים התלאות, ויהיה מה. עוד מעט ישוב לאמר "שקר נחלו אבותינו", והישראלי בכלל ישכח מחצבתו ויחשב לאזרח רענן. יעזוב לימודי דתו, ללמוד לשונות לא לו, יליף מקלקלתא ולא יליף מתקנתא, יחשוב כי 'ברלין' היא ירושלים, וכמקולקלים שבהם עשיתם כמותקנים לא עשיתם. "ואל תשמח ישראל אל גיל כעמים" (הושע ט, א).

אז יבוא רוח סועה וסער, יעקור אותו מגזעו יניחחו לגוי מרוחק אשר לא למד לשונו, ידע כי הוא גר, לשונו שפת קדשנו, ולשונו זרים כלבוש יחלוף, ומחצבתו הוא גזע ישראל, ותנחומיו ינחומי נביא ה', אשר ניבאו על גזע ישי באחרית הימים. ובטלטולו ישכח תורתו, עומקה ופולפולה, ושם ינוח מעט, יתעורר ברגש קודש, ובניו יוסיפו אומץ, ובחוריו יעשו חיל בתורת ה', יתגדרו לפשט תורה בזה הגבול, אשר כבר נשכחה, ובזה יתקיים ויחזק אומץ.

כה דרך ישראל מיום היותו מתנווד – פוק חזי אמירות דברים בספר אור זרוע סוף הלכות תפילה בתשובה מר"א מביהם ז"ל מעמד האומה בארצות פר"א, יעויין שם! וזה "לא מאסתים" – מיאוס הוא על שפלות האומה בתורה והשכלה הרוחנית המופעת מתורתנו הכתובה והמסורה. "לא געלתם" – הוא על גיעול ופליטה ממקום למקום. "לכלותם" – הוא על הגלות שזה גיעול וכליון חרוץ להאומה. "להפר בריתי אתם" – הוא על שכחות התורה. רק "כי אני ה' א-לקיכם", רצונו לומר, שהגיעול והמיאוס הוא סיבה שאני ה' א-לקיכם. אבל לא מיאוס וגיעול מוחלטת "לכלותם" ולהפר בריתי אתם" חלילה. שעל ידי זה יתגדל שמו ויתקיים גוי זרע אברהם, זרע אמונים, ראוי ועומד לקבל המטרה האלקית, אשר יקרא ה' לנו באחרית הימים בהיות ישראל גוי אחד בארץ, והיה ה' אחד ושמו אחד.

בערב ימי

היו רבים הרבה יותר משלפנינו אלא שלדאבון לב רובם אבדו אחר פטירתו. בספרו הנורא 'משך חכמה' נמצאים יסודות עצומים ביסודות הדת והשקפת התורה הנאמנה, ובמילותיו הזכות והבהירות משפיע שפע תורה ויראה.

ברכות דווינסק

רועה נאמן היה רבי מאיר שמחה לעדתו, מסר נפשו עבורם. יום ולילה היתה דלתו פתוחה לכל, ולכל דבר קטן כגדול היו באים לשאול ולהתייעץ. את כולם קיבל בשמחה ובמסירות.

והיה מתלונן בפני מקורביו כי אינו לומד כל כך, אך אלו העידו שלא פסק פומיה מגירסא, ומוחו לא פסק אף לא רגע אחד מלהגות בדברי תורה בעומק העיון.

רבי מאיר שמחה עסק רבות להשכין שלום בין איש לאשתו, ובמחוה הגאוני היה מוצא טעדיקי ותחבולות כיצד להשכין שלום.

רבי מאיר שמחה לא הסכים לקבל מעולם פרס ושכר על איזה פעולה שעשה, וכשקיבל כספים בדואר מתורמים שונים, היה מחזירם להם, וכשלא ידע מיהו השולח, היה ממחר לחלקם לצדקה, גם בצוואתו צווה להחזיר את הכספים שהתקבלו עבורו לנותנים או ליורשיהם.

פעם בשנה היה נוסע למקום מרפא עקב מחלת סוכרת שסבל ממנה, ואת צרכי הנסיעה היו נותנים ראשי הקהל לרבנית, והיה אומר שיום זה הוא היום הכי קשה לו בשנה...

גם בעת מלחמת העולם בעת שהיתה דווינסק בעין הסערה, ורבים מבני העיר ברחו, הוא סירב לעזוב את העיר, באומרו את מטבע הלשון המפורסמת בשמו - כי "לכל כדור יש כתובת", ולא יפגעו במי שלא נגזר עליו מן השמים!

סיפר אחד מתלמידיו שזכה ללמוד עמו בחברותא, כי פעם התקשו בהבנת תוס' עמוק, ולא הצליחו להגיע לרדת לעומק הענין, פנה אליו האור שמח ואמר לו: "הבה נפסיק לרעג, ונתפלל שנזכה לאהבת תורה!" תמה התלמיד ושאל: למה להתפלל על אהבת התורה, מוטב שנתפלל שנזכה להבין את התורה?

חיך האור שמח והשיב: אומר לך משל. האם שמת לבך כאשר לפעמים אמה משאירה את בנה הקטן אצל מישוה לשמור עליו, וכעבור זמן קצר, מתחיל הילד לבכות, עד שלא מצליחים להרגיעו, ולבסוף כאשר שבה האם, היא זו שמצליחה להרגיע אותו. וכל כך למה? מפני שאהבת האם לבנה היא עמוקה כל כך, עד שהיא מסוגלת על פי רמז קל להבין מה נחוץ לו לילד, ועל ידי קולו ותנועותיו היא מזהה את צרכיו, וזה נטוע בעצם אהבתה הרבה כלפיו. כך הוא הדבר כאן, אם נאהב את התורה באמת ובלי גבול, או אז נוכל לפענח ולהבין את הנסתר שבה ולהבין את כוונתה, ולכן צריך נתפלל על אהבת תורה, ואז נזכה כבר לסייעתא דשמיא גם לאהבת

התורה וגם להבנת התורה!

הגאון רבי אליהו ברוך קמאי ממיר זצ"ל היה אומר: טועים העולם שסבורים שגדולתו של רבי מאיר שמחה נובעת מהיותו גאון ובעל כשרונות טבעיים נדירים, אין הדבר כן, אלא, משל למה הדבר דומה? לאדם שנפלה דליקה בחצירו, ומתוך שהוא בהול על רכושו, הוא מצליח לפרוץ דלתות ברזל, ולשאת משאות כבדים, למרות שהדבר למעלה מכוחותיו הטבעיים, כך היה רבי מאיר שמחה בהול על תורתו, ממש כמי שנפלה דליקה בחצירו, והיה מצליח למעלה מכוחותיו!

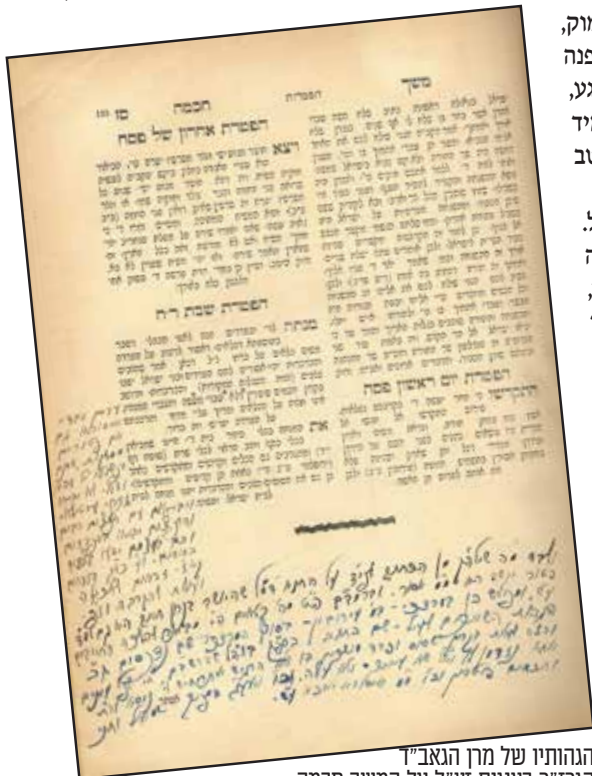
להזהר מנתינת כבוד

וככל שנשתדל לכבד כל אחד, כן נזהר מלתת את הכבוד למי שאינו ראוי לו.

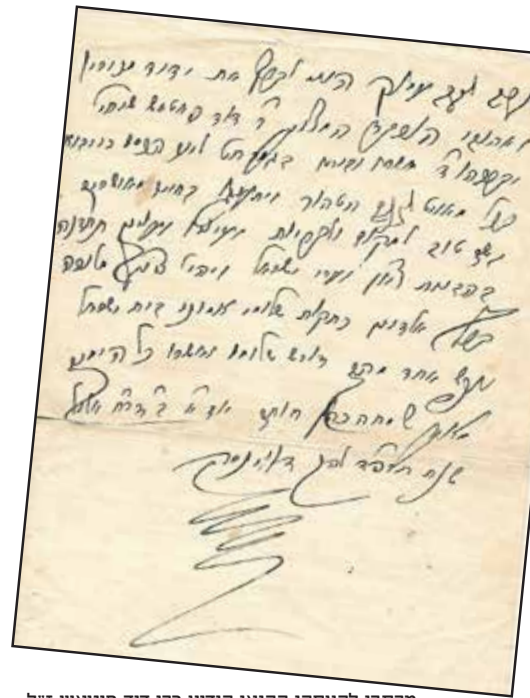
כך סיפר הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, מעשה היה, שהוזמן רבי מאיר שמחה לשמחת נישואין, והודיע כי זמנו דוחק, ועליו לעזוב את השמחה מיד אחר החופה, החופה נערכה, ולמרבה הפלא נשאר ר' מאיר שמחה עוד זמן ארוך לאחר מכן, כמעט עד לסיום החתונה.

מקורביו תמהו, למה נשאר זמן רב, בעוד שזמנו היה דחוק כל כך? תשובתו היתה מפתיעה מאוד: לפני החופה נישא אליו רב אחד לתת לו שלום, ורבי מאיר שמחה נהג בו כבוד, אחר ששוחחו מעט, התבטא אותו רב בפקפוק על קדמותו של הזוהר הקדוש. "נרתעתי", אמר רבי מאיר שמחה, "משמוע דברים כאלו שנוסף מהם ריח של כפירה, והצטערתי על שנהגתי בו כבוד, והחלטתי לתקן את הדבר, ולכן החלטתי להשאר עד שילך אותו רב, ואז יבוא להפרד ממני לשלום, ואז אמנע מלתת לו כבוד כל שהוא!"

יהודי היה בדווינסק, שומר תורה ומצוות, אך נסחף אחר נגע הציונות. שכר היהודי מלמד לבניו ללימוד גמרא,

הגהותיו של מרן הגאון ר' גרז'ר בעניניו זצ"ל על המשך חכמה

מכתבו להעסקן הקנאי הידוע רבי דוד פוטאש ז"ל
מראשי הקהילה והשחיטה החרדית בתל אביב

המלמד שלח אותם לרבי מאיר שמחה להתייעץ
איתו מה ללמוד, רבי מאיר שמחה השיב להם:
בדאי תעלו לארץ ישראל בהמשך, לכן עצתי
שתתחילו ללמוד מסכת שבת!... כדי שיזכרו
שצריך לשמור שבת...

כאשר נודע לו שגורמים מסויימים באגודת
ישראל רצו לקבוע "מועצת גדולי התורה" במספר
עשרים ושלשה או שבעים ואחד, כנגד הסנהדרין,
הזדעק למחות על הדבר ברבים, פן ייווצר איזה
רושם כי מנסים להפעיל סמכות דומה לסנהדרין.

צדיק גזר והקב"ה מקיים - נפלאות בכח התורה

אצל האור שמח' ראו שנתקיימו בגלוי דברי
חז"ל 'צדיק גזר והקב"ה מקיים' כפשוטן. וסיפורי
מופת רבים נראו ברבים מכח תורתו.

ומהמפורסמים שבהם, הוא מעשה הנס הנורא
שאייר בעת שעלה הנחרץ להציף את דווינסק.
נביא את המעשה מפי עד ראייה כלשונו:

אותה שנה התחילה הפשרת השלגים והקרח
במרחבי רוסיה ובמקורות הנחרץ דווינה, עוד לפני
שהגיע האביב לאזור השפך של הנחרץ לים במפרץ
ריגה. באזור שבין העיר דווינסק ועד למפרץ,
מרחק של יותר מ-200 ק"מ, שרר עדיין חורף
קר ומקפיא. כל הקטע הזה של הנחרץ היה מכוסה
קרח עבה ועיקש. המים גואים בזרם אדי, גושי
קרח ענקיים מצאו את דרכם לים חסומה. הם
קרעו גשרים, וסחפו עימם כפרים שלמים. המים
האדירים הלמו בסוללה הגדולה המקיפה את העיר
דווינסק וגאו ללא הרף.

בתוך זמן קצר היו עלולים לשטוף את הסוללה
ולהציף את העיר. התושבים החלו נוהרים
למקומות העליונים ולגגות של הבניינים והמתונו
בכל רגע לאסון הקרב ובא. גם אנחנו ארזנו כל
מה שניתן היה לטלטל ולהציל, ועלינו שתי קומות
בבניין שבו גרנו. חדרה גדולה אחזה בכולם.
המשבר הגיע לשיאו בשבת לפנות בוקר. הנה בכל

רגע עלול הנחרץ לעבור על גדותיו, או לפרוץ את
הסוללה. בפני אבי עמדה השאלה אם להישאר
בבית עם המשפחה באסון העומד להתרחש, או
ללכת לבית הכנסת לתפילת שחרית, ולצדף את
תפילתו - תחינתו של קהל המתפללים. ולבסוף
החליט למהר לבית הכנסת, ואני הצטרפתי אליו.
בעיצומה של התפילה, שהייתה נרגשת ביותר
ומלווה בזעקות שבו, פרצו יהודים מבוהלים לבית
הכנסת, וזעקו שהמים עומדים בכל רגע לשטוף
את העיר.

ר' מאיר שמחה קם ממקומו עטוף בטליתו, ושם
פעמיו לעבר הסוללה, ואחריו כל הקהל בטליתות.
הרב עלה על הסוללה, עמד עליה, והתפלל לירידת
המים. ואכן תוך כדי תפילה החל הקרח לנוע
ממקומו, הקרח נבקע, המים החלו יורדים אל
הנהר. הייתי על הסוללה, צעדים מספר מ'
מאיר שמחה.

מעמד זה נחקק בזיכרוני, והוא עומד תמיד לנגד
עיני כהרף עין פשטה השמועה בחוצות דווינסק
שהרב מאיר שמחה הכהן עשה מעשה ניסים והציל
את העיר כולה. תושבי העיר הנוצרים, ובתוכם גם
אנטישמים ידועים, מיהרו לראות בירידת המים
מעשה נס שחולל הרב.

(את המעשה כתב עד ראייה שהיה תושב דווינסק
בילדותו והיה שמו ישראל הלפרין. לימים היה
ראש ה'מוסד' ('עירבת' את שמו ל'איסר הראל'
שר'), אשר על אף שזכה בעיניו לראות את
נפלאות כח התורה, לדאבון הלב ירד שאולה
בעטייה של הציונות ופרי ביאושיה ר"ל).

הסכמה משמים על החידוש

בהקדמת הספר 'מקור ברוך' להגה"צ רבי ברוך
גינצבורג זצ"ל מספר המו"ל על מעשה מופלא
אותו שמע מהמחבר:

פעם ביקר רבי ברוך אצל רבי מאיר שמחה

בדווינסק, ומצא אותו שמח מאוד ועלול דעתו
עליו, באמרו לו שזה עתה נתחדש לו דבר נפלא
לאמיתיה של תורה, וכשנתנמנם קצת ראה בחלומו
שבפמליא של מעלה יושבים כל גדולי עולם
ומשוחחים ביניהם שחסר עתה בעולם התורה
מי שיכוון אל האמת, ועמד הרשב"א ז"ל ואמר
שבדווינסק יושב רב אחד ולומד וכיוון אל האמת
על ידו, כתב 'שמחתי מאד שהנחני ה' בדרך אמת'.
המדובר הוא בחידוש המובא בליקוטי האור
שמח, בישוב המרא בחולין (כב, א) לפי גירסא זו
היתה הו"א שההלכה שאין מקריבים קרבנות אלא
ביום ולא בלילה, נאמרה דוקא לגבי טטאת העוף,
אבל לא בעולת העוף, ולכן נאמר לימוד מיוחד
ללמד שגם עולת העוף צריכה להיקרב דווקא ביום.
ועל כך נשאל הרשב"א (בשו"ת הרשב"א סימן
רעו), מדוע היה עולה על הדעת דבר כזה, והרי אלו
דברים של תימה, וכתב שהיא גירסא משובשת.

ורבי מאיר שמחה יישוב, על פי ביאורו של האבן
עזרא (ויקרא ה, ז) שהטעם שבקרבן 'עולה ויורד'
מביא עני במקום טטאת בהמה - חטאת עוף

בנוה התלואות

פרק בלתי נודע בחייו הוא פרשת ההספדים הנוראים שנערכו עליו בטעות בכל רחבי העולם היהודי שש שנים לפני פטירתו, זאת עקב פרסום שגוי שהוא נהרג בידי מתנקש. היה זה כאשר בעיר דווינסק השתוללו הניצים, הקוזאקים המתועבים מאוקראינה מחד גיסא, והבולשביקים הברברים ממוסקבה מאידך גיסא.

צריך לימוד מיוחד ללמד שגם זה אינו נקרב בלילה. ובסיום דבריו הוא כותב: **"ושמחתי מאד שהנחני ה' בדרך אמת"**. והוא הוא המעשה הנורא המסתתר מאחורי מילותיו של רבי מאיר שמחה. כמו כן אמרו צדיקים, על התבטאותו של רבי מאיר שמחה אותה כתב בשער ספרו **"חבור ברצון אבינו שבשמים"**, שזכה לקבל על ספרו הסכמה מן השמים.

ובנוסף גם עולת העוף, ומשום שבחטאת בהמה יש למזבח ממנה גם דם וגם אימורים, אבל כשמביא במקומה חטאת עוף הרי אין למזבח אלא דמה, ולכן הזקיקה התורה להביא גם עולה, שקריבה כולה על המזבח, והיא במקום אימורי החטאת. לפי זה ביאר, שכיון שכל עיקר עולה זו באה תחת האימורים, היה עולה על הדעת שתהיה כשירה ליקרב בלילה, כדין הקטרת אימורים הכשרים בלילה, וממילא

הזיוף הנורא שאנשי המזרחי תלו בוקי סריקי בגאון ישראל | מלאך דומה במבוכה...

הרב אביעזר נייגר

מחר עם שחר יסובבו מתנגדים אלו בעיר ויפרסמו ברבים כי המזרחי יצא ריקם מלפני. מוטב שיקבלו תיכף את המכתב כמו שהוא ולא לתת למתנגדי הציונות לשמוח ב"נצחונם" אף רגע. והמכתב נתפרסם למחרת ובבוקר השכם. והוא נדפס אחרי כן ב"התור" שנה שניה גליון ג'. – עכ"ל של פישמן. החרה אחריו גם סופר מהמזרחי זאב אריה רבינו: רבי מאיר שמחה התעניין במה שנעשה בישוב בארץ, והיה משתוקק לשמוע מפי הבאים מן הארץ על המתרחש בה, וכל בנין נוסף ונטיעה חדשה היו משמחים אותו.

בשנת תרפ"א רכשה 'הקרן הקיימת לישראל' חלק גדול מאדמת עמק יזרעאל. כשהגיעה הבשורה על מאורע זה, הביע רמ"ש את שמחתו על גאולת שטחים נרחבים מידי הערבים.

בשנת תרפ"א בא ר' מנחם מנדל פינקלמן אל רבי מאיר שמחה. כשליח מיוחד מטעם 'ההסתדרות הציונית' בלטביה. קרא לפניו קטעים מ"הארץ" – ו"העולם", שתאירו את מאורעות הדמים בארץ ישראל. עיניו של רמ"ש זלגו דמעות לשמע הידיעות המעציבות.

מר פינקלמן הודיע לרבי מאיר שמחה, שהוא בא מריגא בשליחות לבקשו, שיפרסם קול קורא אל הצבור היהודי, לעורר אותו לתרום לקרן היסוד, המשמשת מכשיר לבנין הארץ. באותו מעמד רמ"ש לא השיב דבר. גם ביום המחרת, יום השבת, שמר פינקלמן בילה בחברתו רוב שעות היום, שתק רמ"ש ולא אמר כלום.

במוצאי שבת אחר הבדלה פנה לרבנית פנה וביקש לתת לו ניר עט ודיו, ואמר לפינקלמן: 'דרכי תמיד לחשוב בשבת קודש בדברי תורה, ובמוצאי שבת אני מעלה אותם על הניר, וכך נהגתי גם בענין בקשתו בדבר ארץ ישראל. ביום השבת שקלתי בדעתי מה לכתוב. ועכשיו לאחר שהבדלתי, הנני כותב את המכתב'.

אחרי שרבי מאיר שמחה גמר לכתוב את המכתב,

שלא יעלו מעצמן, ולא כמו שעשו בני אפרים שהקדימו הקץ. (מכילתא בשלח יז). וגם אם יאמר להם הנביא שיעלו לארץ אחרת הוא נביא שקר, רק שיאמר שיעלו לארץ אשר נשבע לאבותינו וכמו שהיה במשה רבינו ודו"ק.

הנה ברור מללו שיטתו הברורה של רבי מאיר שמחה הכהן נגד דעות הכוזבות של הלאומיות הציונית.

וכעת ללגבי האגרת הנ"ל, הנה סביבה נכתב סיפור מעשיה ב'סגנון ספרותי', וז"ל של "בעל השמועה המקורי" יהודה פישמן מימון שר"י, (ספר המזרחי ש"ל ע"י פישמן, בירושלים ה'תש"ו):

רבי מאיר שמחה היה לו תוספת שמחה כשנוסד המזרחי. עכשיו – היה אומר – לא יוסיפו ה"חרדים" לטעון כי רק הפושעים הם ציונים. לאחר הצהרת בלפור כשנוסדה "קרן היסוד" פנו אליו אחדים מראשי המזרחי בדווינסק כי יפרסם את דעתו על אודות "קרן" שנוצרה בשביל ישוב הארץ.

רבי מאיר שמחה נענה להם מיד וישב וכתב מכתב מיוחד בשבחה של "קרן היסוד". לאחר שגמר לכתוב את מכתבו שלח כפי שמספרים את המכתב לרבנית שתניח את חותמו על מכתבו זה (החותם היה מונח תחת ידה).

נתנה היא את עיניה במכתב וראתה כי הוא כתוב בדיו דהה וכהה. אמרה לו: לפי דעתי דעת אשה צריכים מכתב כזה לכתוב בכתב יפה ובהיר שיהיה מאיר את העינים.

'אבל מה אעשה?' – החזיר לה רבי מאיר שמחה 'השעה מאוחרת, החנויות כבר סגורות ואין לי אלא דיו כזה. עמדה הרבנית על דעתה ואמרה: יחכו אנשי המזרחי עד מחר, ובלבד שלא תוציא מתחת ידך מכתב שקשה לקרוא אותו.

'לא!' החזיר רבי מאיר שמחה בתוקף! ברי לי שמתנגדי הציונות כאן הריחו כבר כי חברי המזרחי פנו אלי ובקשו ממני איזה מכתב בדבר הציונות, ואם יצאו מביתי בידים ריקניות מובטחני שעוד

הנה ידוע כי הוזי תנועת המזרחי תמיד חיפשו להם מגדולי ישראל להתלות עליהם – כי להודות על טעותם על הדרדרותם לדיוטא התחתונה בהתחברות לפורקי עול תורה ומצות, קשה היה להם – עד כדי כך שהדבר נהיה כבר בדיחה גרוועה ממש...

עדות לכך אנו מוצאים במאמר שהתפרסם תחת שם העט אלכסנדרוני, בירחון דגלנו, מדור 'שרטוטים ונצוצות', תחת הכותרת 'מלאך דומה במבוכה':

רב גדול אחד ליטאי נפטר בוורשה, והנה פרסם ה"מזרחי" מודעות רחוב, המזרחי יבואו ויחלקו לו כבוד האחרון בהיות שהיה מזרחי נלהב. באים קרוביו ומכיריו וטוענים איך כובשים את הארי לאחר מותו לעשות אותו ל"מזרחי" בשעה שבכל חייו היה מתנגד גמור לו, והכי בשביל שאי אפשר לו לבעל-הדין בעצמו למחות, הותרה הרצועה?

והנה בנוגע להאווהבים והמכירים – יעשו מה שיעשו, אבל מה נוראה תהיה המבוכה של מלאך הדומה, בשמעו מהנפטר שהוא בלתי-מפלגתי, והצהרה זו תהיה סתירה גמורה למודעתו הרשמית של המזרחי... כן אם אין עולה בידי המזרחי לכבוש לו את הצדיקים בחייהם, הנה הוא כובשם בשעה שנקראים חיים...

הללו כבר הפכו את היוצרות ושיבשו מקורות, והשכם והערב מצטטים לעצמם 'אגרת' שזוייפה על ידם, הלא היא "האגרת של האור שמח", והנה לפנינו הוכחות על כך שהינה אגרת מזוייפת, ולא רק, אלא אפילו ישנם חלקים מסויימים בזיוף הזה שהם בעצמם לאחר זמן מה החליטו להתעלם מהם...

ראשית, זה סותר מה שכתב "לימוד לדורות" בספרו הגדול "משך חכמה" פר' ויחי (בראשית נ כד): **פקד יפקוד אתכם והעלה אתכם כו'** – הנה למדם כי לא יעלו בחומה (כתובות קיא) **עד בוא נביא מהשי"ת ויאמר פקד כו'**. וזה לימוד לדורות

כך למשל בקובץ 'הדביר' (בחלק א-ב שיצא לאור בירושלים תרע"ט) מופיעה ידיעה נסערת על הריגתו של גאון הדור, ואילו בקובץ ג-ד שיצא לאור לאחר זמן מועט, מופיע התיקון: "הגאון חי!", אולם בין שתי ידיעות כבר נערך הספד מר ועצרת קינה וזעקה בירושלים...

בת יחידה היתה לו ושמה אסנת ע"ה, אותה השיא לגאון וענק בתורה רבי אברהם לופטביר זצ"ל. גאון

זה היה ידיד קרוב של הגאון המפורסם רבי מנחם זמבה זצ"ל, והשניים הרבו להתכתב בדברי תורה. חלק מהשו"ת ביניהם פרסם ר' אברהם בספרו "שו"ת דבר אברהם", שמוקדש להתכתבויותיו עם חותנו רבי מאיר שמחה זצ"ל.

אך זמן קצר לאחר נישואיהם חלתה מרת אסנת ע"ה במחלה חשוכת מרפא ולא זכתה לזש"ק ל"ע. ואם כי נחת וצאצאים לא היו מנת חלקו של רבי

מאיר שמחה עלי אדמות, אולם פניו היו מאירות תמיד ועוז וחדווה היו במקומם.

ובטובת עין מאין כמותו היה מרבה להעניק תעודות סמיכה והוראה לצורבים צעירים שבאו לשחר פניו ולבקש סמיכה, ואלו הן תולדותיהם של צדיק, תורתו הגדולה ומעשיו הטובים והתלמידים שהעמיד אחריו להאיר לארץ ולדרים עליהם ברחמים.

זכותו הגדולה תגן עלינו תמיד, אמן.

מסרו לרבנית כדי להטביע את חותמתו שהיתה שמורה בידה. הרבנית שמה לב לזה, שהמכתב כתוב בדיו דהה, והעירה לרמ"ש, כי לא מן הכבוד הוא לכתוב מכתב חשוב כזה בדיו זז.

מה לעשות? – אמר רמ"ש, 'אין לי דיו אלא זז, וכבר הגיע חצות וכל החנויות סגורות. וביקש מהרבנית לא לעכב מסירת המכתב לפינקלמן. המכתב פורסם ב"התור" תרפ"ב גליון ג'.

עד כאן לשונו של רבינו, אבל ממנו כבר נעלמו פתאום כל 'הקנאים' מהסיפור הנ"ל והביטויים על 'דעת האשה'... וכן הלאה על זאת הדרך, כאשר בהמשך נוספו לסיפור ביטויים רגשיים מופלגים והבעות רגשיות של הדמויות המדוברות כדי לשעבד רגשות הקורא לדברים ולהעצים את השפעתם, ומכאן קשה לשער לגבי אמיתותם.

וכעת שימו לב למה שכתבו פישמן ורבינו, שהמכתב התפרסם 'למחרת ובבוקר השכם' (כפי שהעידו) והרי 'ועידת סן רמו' היתה בתאריך ו' איר ה'תר"פ... הכיצד המכתב פורסם בשנת ה'תרפ"א (12 חודשים לאחר סן-רמו...) ואילו בעיתון 'ההד' של פישמן זה התפרסם בשנת ה'תרפ"ב, גליון ג'... הכיצד 'ממחרת השכם בבוקר' נהפך להיות בהפרשי חודשים שלמים...

עוד שימו לב שאף אחד אינו 'ממוען' בכלל לאגרת, לא בהתחלה ולא בסוף. ולא עוד, אלא שאין בכלל "תאריך" לאגרת, לא בהתחלה ולא בסוף האגרת, כפי שהקפידו כל כותבי האגרות והקו"ק כל הדורות.

אמנם פישמן ושות' עשו מהאגרת כאלו היא מדברת על תמיכה ב'קרן היסוד'... אבל משום מה לא כתוב שום דבר בפנים בתוך האגרת על 'קרן היסוד'.

ואגב, דבר מעניין הוא שבשנת תרנ"א הו"ל אחד החנוונים של העיר דווינסק ר' יונה דב בלומברג ספר 'מצות ישיבת ארץ ישראל', ואין לו הסכמה של המשך חכמה רב עירו שכאילו תמך בימיו בענין זה.

והרי בשנת ה'תרפ"ה חתם רבי מאיר שמחה זצ"ל על "חובת היציאה מהועד הלאומי" נגד הציונים.

והנה ידוע שאצל בעלי הדעות המשובשות, המנהג הוא לחנך לסיסמאות כגון רק לומר את מה שמופיע בתוך, ולזרוק את השאר. כך גם עשו כאן ורק נפנפו בתיבות 'סר פחד השבועות' ושאר הדברים זרקו כלאחר יד. והנה כמה דוגמאות באגרת זו:

מזייף האגרת כתב שבועידת סן רמו הוחלט "ניתן צו אשר ארץ ישראל תהיה לעם ישראל", אבל בפועל בועדת סן רמו הוחלט שאר"י נתתן לבריטים... אזי שבין האגרת עצמה בין המציאות הדברים אינם נכונים.

כן נכתב שם על השבועה של עליה בחומה ולא על שאר השבועות, כגון מרידה באו"ע, כמו הפיגועים שעשו האצ"ל הלח"י וכיו"ב ועברו על השבועה של מרידה באו"ע.

כן נכתב שם "ואם יתן השי"ת ויתרחב הדבר ויגדל ויפרח כשושנה כמו שנגדלו בימי ארתחששתא, אשר היו נתונים תחת פרס, דובא ניידיא (קדושין ע"ב ע"א) ואף כעת תחת ממשלת ארץ-האי - עם בריטניה המתונה - אז בטח הוא ענין ברומו של עולם", דהיינו שכל מה שמדבר הוא על התפתחות הרחבת ישוב ארץ ישראל תחת ממשלת הבריטים, ולא ע"י מלחמה נגד הבריטים או נגד הערבים שזה איסור גמור מדין תורה וגם עבירה על השבועה "שלא ימרדו באומות".

כן נכתב ש'סר פחד השבועות', כי נתנו כעת רישיון ורישיון כמו כל דבר זה דבר זמני, ולא דבר קבוע. ולא שהשבועות בטל, אלא הפחד לעת עתה. וכן נכתב בהמשך האגרת, כי 'זה תלוי בהופעת אור אלקי כל ענינים הכלליים וקנינים הציבוריים יהיו על טהרת הקודש והצניעות, וכמו שעשו

אנשי כנסת הגדולה' – והרי הציונים וגוריהם תנועת המזרחי היו רחוקים מאוד מטהרת הקודש והצניעות, ויותר עשו פירצות בקיום תורה ומצות בצורה איומה... אזי שאין מובנת האגרת הנ"ל הכיצד היא תואמת את כוונת ה'כתוב'... אלא יותר כפירצה שנועדה לרמות יהודים. וכבר הורגלו אנשי המזרחי בזיופים, צנזורות, סילופים וכו'.

והננו לציין לדברי הגה"צ ר' ישראל מאיר וויינטרויב שליט"א, מתלמידיו המובהקים של החזון איש זצ"ל, במאמרו "בהירות במסורת רבותינו – מרן החפץ חיים זיע"א וביחוד בענין הרב הראשי הציוני הידוע, פרק ח – אודות אגודת סתר שבישיבת וואלוז'ין: בין בני החבורה היו 'ביאליק' הידוע לשמצה, וגם 'דון יחיא' שהגיע לרבנות, והוא היה מוחדר בבית הגאון בעל אור שמח זללה"ה, ובזה יש לתלות את הכתב המזויף על שם האור שמח בענין החלטת "סן רימו", שנדפס ע"י העוכר הזייפן הידוע פישמן בעתון "ההד", ובאחד מן האגרות הסודיות הם מודיעים בשמחה שעלה בידם לרכוש גם את מרן החפץ חיים לרשתם, עפ"ל.

וראה בספר 'במחיצת רבינו' מאמרים עובדות והנהגות מרבי יעקב קמינצקי זצ"ל (פרק יישוב ארץ ישראל בזמן הזה, עמ' קמז):

"סיפר שראה מכתב תשובה – שעוד לא נדפס – מהגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל (בעל "האור שמח") בו השיב לשאלה האם מותר לשנות ממעות קופת רבי מאיר בעל הנס המיועד לתלמידי חכמים עניי ארץ ישראל לשאר עניני יישוב ארץ ישראל (כגון קנין קרקע). והשיב רבי מאיר שמחה זצ"ל דאע"פ שיישוב ארץ ישראל גם בזמן הזה מצוה, מכל מקום היא פחותה בחשיבות ממצות תלמוד תורה, ואין לשנות המעות דהוי כהורדה ממצוה חמורה למצוה קלה דאסור.

ועוד כותב הגאון הנ"ל ש"הוא חושש שענין בנין ארץ ישראל בסופו ידחה אמונת המשיח".

– אכן אף הוא ראה ברוח קדשו כפי שעוד צדיקי עולם ראו שעצם העיסוק בבנין ארה"ק יגרום לכך שידחה אצל בעלי הדעות המשובשות את האמונה בביאת משיח צדקנו כפי שניכר לעין כל שהם אפילו ממשיכים באמירותיהם הכפרניות בכך שאינם זקוקים למשיח בן דוד ושהם מסתדרים בלעדיו, עפ"ל.

ואחרי דברי קילורין אלו, מה עוד יש להשיב ולומר, אלא הדברים ניכרים לכל בר דעת.

פסק דין

מאת רבותינו שבגולה

ראשי גולת אריאד שרימ"א

בזה

מורשם ע"הק הגיעה ארצו הדיעה המעציבה על אודות הפי השורר שם לרגלי השאלה על זכות הבחירה לנשים במו הצבור בה כשעה שעלינו להמביע חותם תורתנו הקדושה על החצויות הדתיות ופני דתם שם כל בעצמים נרדמים ושלמים הוא לחזור כאן עד הפעם על ברור הדעה זו מצד גורלי הדת או מציאות אמנם נחמץ מדוע נלוי כי על פי דין תורה הק' אין לה ראשה שום זכות לא לבחור וז' להחבר וכך השומע יזעם ותבוא עליו ברכת טוב.

בזה דתם יחסי חותמם הרב:

ישראל מאיר הבן, ראשון נשוא ביתו חתן יחסי מאיר ששה בן חתן יחסי, יוסף ראשון רב חתן יחסי, מנחם מנחם זאק ראש חתן יחסי ונחמיה מנחם זאק שליח וזמן ברע"ה יחסי חתמם חתן חתמם חתן

ה'תרפ"ב

חתום על איסור בחירות נשים בפס"ד לגבי הבחירות בירושלים